

כרבות מקהילות ישראל נפרץ המנהג לאכול בליל ראש השנה 'סימנים', כל קהילה וסימניה... מנהג זה נפסק להלכה ויחד לו סימן שלם בשולחן ערוך - סימן תקפ"ג, שכתרתו היא: "דברים שנהגים לאכול בליל ראש השנה". בסעיף א כתוב המחבר: "היא אדם רגיל לאכול בראש השנה רובא דהינו חלתו, כרתו, סילקא, חמרי, קרא, וכשיאכל רובא דאמר: 'הי דעון שירבו זכויותינו', כרתו, 'כרתו שונאינו', סילקא, 'יסתלקו אויבינו', חמרי, 'חמרו שונאינו', קרא, 'יקרע גזר דינו ויקראו לפניו זכויותינו'. ומוסיף הרמ"א: "ויש נוהגין לאכול תפוח מתוק בדיבש ואומרים 'תתחדש עלינו שנה מתוקה', וכן נוהגין. ויש אוכלים רמונים ואומרים 'רבה זכות כרמוך'".

13

משיחא תקים איש צדורות. יתקף משיחא - בשעה ששקשו שונאים להפגם לטר הפית אמרו: יפגם מהם ובהם תחלה, אמרו לה: עול גמול דאם מפיק - דיןך. נכנס והוציא מערה של זהב, אמרו לו: אין נדבנו של הדין להשמש פנה, אלא עול זמן הדין ומה דאם מפיק - דיןך, ולא קבל עליה. אמר ר' פינחס: נתנו לו מבט שלש עדים, ולא קבל עליה - אמר: לא די שהכעסתי האלהים פעם אחת, אלא שאכביסם פעם שנייה? מה עשו לו, נתנו אותו בתמורה של תרשים ומה מפרים בו, נתנו מצות ואמר: וי, אלו, אתה שהכעסתי לבוראי? יקיים איש צדורות ומה זן אחותו של ר' יוסי זן יצחק איש צדירות, ונתנו רבב סוסה בשבתא, עול קומי שריחא למעטלבא, אמר לה: חמרי סוסי דארבכי מרי, חמרי סוסך דארבכך קדרי אמר לו: ואם כך למכעסתי, קל חומר לעושי רצונו אמר לו: תעשה אדם רצונו יותר מן הדין, אמר לו: ואם כך לעושי רצונו, קל חומר למכעסתי? ונתם בו נדבך פארוס של עקני, קלף וקדם פשענו ארבע מיתות בית דין: סקילה, ערפות, נדבך ונפיק, מה עשית, הביא קורה ונעשה פארץ נקשר בה נמלא ונענף העצים והקיסין נדר של אבנים, ונעשה מדרה לפניה, נענף את הקרב פאקע, והפית האור מנת העצים מפתת האבנים, ונתלה פקודה ונתקף, קדמיה האש נפסקה והימה נבל לאש, קדמיה נדבך ונפיק דין ונשקף, ותמנע חמרי זן יצחק איש צדירות ונצתה משהו פדויה פצורה, אמר: בשעה קלה קדמיה זה קלן עין.

למנוח רב - פה תלמוד

על דברי הרמ"א כותב הגר"א בכיאוורו (שולחן ערוך שם): "הפוח - ע"ש זפריו מתוק לחכי" (שיר השירים ב, ג).
ומוסיף הגר"א שלא דק חוש הטעם 'מגוייט' לטובת הסימן הזה אלא גם חוש הדין - "זכמי"ש: 'כריח שדה' (בוואשה כו, כז), ומתרגמינן: 'חקל הפוחים'!
הגר"א משיין דבר נוסף: "היה בריה כידוע", כלומר, ברכת יצחק ליעקב היתה בראש השנה.

14

התם ופירא תלמידי הלכה - איש הוי יצחק קדמוני וכו' מה רב

יצחק היודע להריח את הריח האמיתי, ריח התפוח הנודף מ"ריח בגדי", הוא המכיר את נגימיותם של בניו לעתיד לבוא, גם כאשר נדאים הם מקולקלים. יודע הוא, שהמעשים והמידות המקולקלים - כולם בנידים חיצוניים, הבאים מהשפעות זרות של גויים אשר עמישראל עתיד להיות מוקף בהן - השפעות של הנצרות ושל האיסלאם - המנסות להעמיד מנסרות מעוותות, אינה נובעת מדבר ד' - דבר הגורם לספיקות לחלחל גם בישראל. כל זה אינו אלא "החומא החצונית", כלשון הרב (אחדת האמהות שם): "שבאה מהשפעתם המסוכנת של הגויים, אשר לא ידעו את ד', ובשמו לא קראו... לא כאלה חלק יעקב" צריך לשלף ולהרים את עמי ישראל מהחומא הסוככת אותו, וזאת יחבר שבפנימיותו בשאר עמי ישראל ד' ונקי. כך אומר יצחק קדושי-ברוך הוא במאמרו לזכות את ישראל, והקדוש-ברוך-הוא מקבל את הברית.

16

תלמידי הלכה - איש הוי יצחק קדמוני וכו' מה רב

האמונה האלהית הגדולה אשר בלב ישראל, אין לה ערך ולא דוגמה ולא משל, ואפילו האפיקורסות הישראלית היא בלתי אכזרית וקדושה, הרבה יותר מכל האמונות של כל הגויים כולם. ואפי"כ שהיא מבטאת הברית של קהלת ראש ושל כפירה בתוכיות הנשמה יש אוראלקים של דבקות ושל צמאון לאלהים חיים אל אלוהי ישראל עד לכדי מסירת הנפש, ויחד את דין בגדי, אל תקרי בגדינו אלא בוגדינו, כגון יקים איש צדורותו יוסי משותא"ו, שהראו את הצפון בלבבם במסירות-נפש ובלאה, ומה שהיה בסוף היה ג"כ בתחילה, אלא שכמה אותו הוזהמא החצונית, שבאה מהשפעתם המסוכנת של הגויים, אשר לא ידעו את ד' ובשמו לא קראו, אשר אכלו את יעקב וזהו וזהו השמו, לא כאלה חלק יעקב בני יצחק הכל הוא וישראל שבת וזחלתו ד' שבאותו שמו.

15

התם ופירא תלמידי הלכה - איש הוי יצחק קדמוני וכו' מה רב

התפוח מלמד לאיזה סדר גודל של מחשבות ורצונות ראוי להתכוון בתפילה. צריך להתפלל על בני עמנו, גם אלה הבוגדים והבריונים, וגם על חיקון העולם כולו, תהרשת עבודה גדולה על מנת לכלול את כולם בתפילה. צריך ללחום על הבוגדים, לזכותם לפני אבינו שבשמים, ויחד עם זה ללחום במל עוז הרוח והנפש בביקורת-בוהה כלפי מחשבות ורצונות של רשעות. ובדאי מן הגובה הזה אנו באים ולשם המטרה והתכלית הזו אנו מתכוונים.
בליל ראש השנה, צריך ראשית כל לזכור את יצחק אבינו ואת רבי דודא, להריח את דיה בגדי - "חקל פחוחין", ולבוך החילה בורא פרי העין על התפוח. אחת: ין יש לצרף לזה גם את היסוד של דיש לקיש, שאפילו יקנים שבישראל מלאים מצוות כרימון - לכן אוכלים גם את רימונים.
חך כדי האכילה צריך גם להתפלל וגם לעבוד, לא די להרגיש בטעם ולומר: 'הי דעון שנמתרש עלינו שנה מתוקה', אלא צריך להתכוון למחוק אקטיבי. צריך להתחבר ליצחק אבינו, לרבי דודא, לדיש לקיש, לדין, למון השולחן ערוך, לרמ"א ולגרא, ולמתק את המרידות! זו העבודה המוטלת עלינו בראש השנה - לחשוב, להתרכז ולהתפלל על הרוד ולמתק אותו.

18

תלמידי הלכה - איש הוי יצחק קדמוני וכו' מה רב

המדרש נסמך על הפסוק 'וירח את דיה בגדי', והגם שאינו משהמש בלשונו של דבי ידעא - א"ל חיקרי בגדינו. אלא בוגדינו, הוא אומר כדבריו - ידע בגדינו-עולה אפילו מבוגדים כמו יוסף משיחא, אדם ששיחף פעולה עם הרומאים. דיה זן עין-נודף לא דק מאלו העושים חסד בדעת אנשית ולא לשם שמים, כמו שפירש הנצי"ב, ואפילו לא דק מהברייתא-הברורים של רבי דודא, הרחוקים מתורה ומצוות, אלא יחור מזה - מאדם שהוא נפול לחלוטין, בוגר באומה ומקושר עם הרומאים. מן הרזגמה התריפה הוא אפשר ללמד אלו בוגדים הריח יצחק בבגדיו של יעקב - וברכו. בכל החובה הישראלית של ימינו קשה למצוא בוגדים כיוסף משיחא. גם על אנשים אומללים כאלה, אם ישנם, צריך לחשוב כאשר-אוכלים את התפוח בראש השנה. אבל אדם המשרת בצבא נמוך להכנס למצבים שיש פיקוח נפש - בורא נמצא במצב טוב לאין ערוך מיוסף משיחא, ודאי שיש באישיותו יותר מקורה חובית-אחת ממליזן, ומי שמוטר את נפשו באופן חרידי למען עמי-ישראל - על אחת כמה וכמה.
דאי היך בזמנו כאלה שטענו שיוסף משיחא הוא מצאצאי הערביים וציטטו את הזוהר האומר שאתה התחתות של טיפוסים שנדבקו בהם מידות של ערב רב היא הרצון לעזור לגויים יותר מאשר לישראל, וכאשר ישראל נמצאים בצרה - שיפוס כזה מעריך לעזור לגויים ולא לישראל. יספך משיחא, המשחף פעולה עם הרומאים לקראת התורב, עונה במדויק לקריטריונים האלה, ופחאום, ברצו אחד התהפך מהיותו משחף פעולה עם הרומאים, המוכן למעול ולקחת את המנורה לעצמו - לאדם המוסר את נפשו מתוך ייסורים ועינויים על קידוש השם. זהו שיא השיאים של 'דיח בגדי' - אדם זה שיחף פעולה עם הרומאים המתורבים את המקדש ורצה לקחת לעצמו את המנורה, ומיד לאחר מכן, כאשר אמרו לו להכנס בפעם השנייה - השתטח לפני הקדוש-ברוך-הוא ואמר: 'ויי, אוי שהכעסתי לבוראי', ומה על קידוש השם ביסורים נוראים. אומר המדרש שגם אדם כזה יכול לעשות תשובה בן רגע.

17

תלמידי הלכה - איש הוי יצחק קדמוני וכו' מה רב